

GRAMATICA LIMBII ROMÂNÊ

EXERCIIU – ANTRENAMENT ŒI PERFORMANŒA

CLASA **a VI-a**

Adina Dragomirescu (coord.)

Irina-Roxana Georgescu • Delia-Monica Georgescu

Raluca-Diana Răducanu • Ileana Gae • Alina Dinu

Maria-Ramona Nedea • Adina Ionescu

CORINT
EDUCAŒIONAL

CUPRINS

Cuvânt-înainte	3
Abrevieri	4
I. ELEMENTE DE VOCABULAR	5
II. FONETICĂ, ORTOGRAFIE ȘI ORTOEPIE	19
III. VERBUL	27
IV. SUBSTANTIVUL	37
V. PRONUMELE	51
VI. ADJECTIVUL	69
VII. ADVERBUL	81
VIII. PREDICATUL	99
IX. SUBIECTUL	109
X. COMPLEMENTELE	131
XI. CIRCUMSTANȚIALELE	145
XII. STILISTICA	157
XIII. TESTE PREDICTIVE ȘI SUMATIVE	163
XIV. SUGESTII DE REZOLVARE	185

ABREVIERI

Ac.	acuzativ
adj.	adjectiv
AT	atributivă
C	consoană
CD	complement direct
D	dativ
DEX	<i>Dicționar explicativ</i>
DOOM	<i>Dicționar ortografic, ortoepic și morfologic</i>
G	genitiv
GLR – Sinteze și exerciții	<i>Gramatica limbii române pentru elevi și profesori. Sinteze și exerciții</i>
hot.	hotărât
N	nominativ
nehot.	nehotărât
pers.	personal, persoană
pl.	plural
S	semivocală
SB	subiect
sg.	singular
V	vocativ/vocală
vol.	volumul

CONȚINUTURI DIN PROGRAMĂ ȘCOLARĂ:

- Structura fonologică a cuvintelor: diftong, triftong, hiat
- Despărțirea în silabe (principiul fonetic)

1. Indică ce tip de sunet reprezintă litera „i” în fiecare dintre următoarele cuvinte:

	Vocală	Semivocală	i șoptit	Nu se aude
<i>zile</i>				
<i>mulți</i>				
<i>chiar</i>				
<i>ochilor</i>				
<i>înaintea</i>				
<i>ei</i>				
<i>verzui</i>				
<i>ochi</i>				
<i>répezi</i> [adj.]				
<i>îți</i>				
<i>reci</i>				
<i>negri</i>				
<i>unchi</i>				
<i>crai</i>				

2. Grupează cuvintele următoare în două categorii, respectând indicațiile date: *girafă, rege, geamantan, ghiocel, ceaslov, dugheană, chioară, cerere, ghete, inginer, chenar, chin, gingaș, chefir, cheag, ciudă.*

Cuvinte în care literele <i>e</i> și <i>i</i> din grupurile <i>ce/ci/ge/gi/che/chi/ghe/ghi</i> AU VALOARE FONETICĂ	Cuvinte în care literele <i>e</i> și <i>i</i> din grupurile <i>ce/ci/ge/gi/che/chi/ghe/ghi</i> NU AU VALOARE FONETICĂ

3. Indică numărul de litere și de sunete din cuvintele de mai jos: *ceară, cenușă, treceau, genune, chiar, prichindel, gheară, unghie, unchi, cercei, eu, excursie, auxiliar.*

4. a. Creează verbul potrivit de la fiecare dintre următoarele substantive, după modelul dat: *nămol, nobil, negură, noroi, nor, nou, nod.*

Model: *noapte – a se înnopta.*

b. Alcătuieste propoziții în care să folosești verbele de la punctul a.

5. a. Faci o călătorie în jurul lumii. Ca să te documentezi, notează forma corectă de singular a numelor de locuitori corespunzătoare următoarelor destinații:

Georgia, Chișinău, Chile, Argentina, China, Germania, Cipru.

b. Scrie numărul de litere și numărul de sunete pentru fiecare nume de locuitor pe care l-ai notat.

6. Subliniază formele corecte ale următoarelor cuvinte (care conțin grupurile *ce/ci/ge/gi/che/chi/ghe/ghi*):

⊙ <i>chiuvetă/ghiuvetă;</i> ⊙ <i>chimono/chimonou;</i> ⊙ <i>giuvaier/giuvaer;</i> ⊙ <i>ghips/gips;</i> ⊙ <i>genuflexiune/genoflexiune;</i>	⊙ <i>gheabă/ghebă [ciupercă];</i> ⊙ <i>cercevea/gergevea;</i> ⊙ <i>geamandură/giamandură;</i> ⊙ <i>a tace/a tăcea;</i> ⊙ <i>argeșan/argeșean.</i>

Atenție! Pentru verificare, folosește DOOM³.

7. Găsește minimum cinci cuvinte în care accentul are rol în diferențierea părților de vorbire.

8. Bifează căsuțele din dreptul seriilor care conțin cuvinte despărțite corect în silabe:

- a. *du-et; bă-iat; ro-i-ul;*
- b. *tea-mă; a-scet; fîn-lan-dez;*
- c. *om-le-tă; dez-ro-bi; co-dru;*
- d. *as-tăzi; în-ger; ar-ctic;*
- e. *ti-tlu; mig-da-lă; sculp-ta;*
- f. *îm-păd-u-ri, su-bi-ect, co-a-for, ma-u-so-leu;*
- g. *vârs-tnic, int-act, în-frun-zire, i-ne-ga-la-bil;*
- h. *des-ză-pe-zi, ia-nu-a-ri-e, ge-o-gra-fi-e, o-biect.*

9. Găsește intrusul în fiecare din seriile de mai jos:

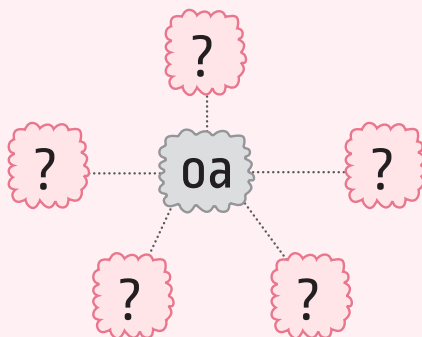
- a. a-pă, ma-re, vi-a-ță, fe-ri-ci-re, e-tern;
 b. ad-re-na-li-nă, a-tlet, în-ca-dra, a-tlas, ar-tist;
 c. func-ți-e, pun-ctu-al, vâr-stă, as-trin-gent, send-viș;
 d. fii-că, al-cool, ci-vi-li-za-ți-e, co-o-pe-ra, pi-o-ni-er;
 e. om-o-nim, sub-li-ni-a, fi-in-ță, a-nu-al, tro-tu-ar.

10. Indică diftongii, triftongii și vocalele în hiat din textul de mai jos, respectând indicațiile din tabel:

Eram copil. Mi-aduc aminte, culegeam/odată trandafiri sălbatici./Aveau atâția ghimpi,/dar n-am voit să-i rup/credeam că-s muguri – /și-au să înflorească.

(Lucian Blaga, *Ghimpi*)

Diftongi	Triftongi	Vocale în hiat

11. Completează spațiile libere, astfel încât să obții cuvinte bisilabice care să înceapă cu diftongul oa și cuvinte plurisilabice în care a doua silabă să conțină triftongul oai.

?	+	oai	+	?
?	+	oai	+	?
?	+	oai	+	?
?	+	oai	+	?
?	+	oai	+	?

12. Citește cu atenție textul de mai jos și răspunde la cerințele date:

În gospodăria mamei Catrina, de la poalele muntelui Clăbucetul Baiului, din Bușteni, fiecare copil avea rostul lui. Ion păzea caii, Dumitru păzea vacile, Vasile păzea oile, câinii păzeau găinile de vulpi și de ulii, mama Catrina păzea casa și îngrijea de toate alea; numai băiatul cel mai mic, Prichiduță, nu păzea nimic. Și mult îi era necaz lui Prichiduță că nu i se încredințase și lui să păzească ceva. Sta pe gânduri toată ziua ori arunca cu pietricele într-un braț al apei Valea Cerbului ce se furișă pe sub coasta livezii și număra rotocoalele ce se iveau la fața apei ori da cu praștia în păsărele. Dar de păzit ceva, nici vorbă! Până într-o zi i s-a urât lui Prichiduță, de și-a luat lumea în cap; și-a strâns lucrășoarele: praștia și un cuțitaș, a tăiat o nuielușă dintr-un alun și a pornit pe cărăruia de pe muchia dealului, doar o găsi ceva de păzit. Când să treacă la colțul gardului de mărăcini ce înconjura livada mamei Catrina, vede, suindu-se pe gard, târșă-târșă, un melc, melc codobelc. Îi era grea, se vede, ghioacea-i vineție, că se târa ca un moșneag nezorit și lăsa în urmă-i o dără argintie, strălucind la soare.

[Nestor Urechia, *Zânele din Valea Cerbului*]

- Indică felul sunetelor din cuvintele: *mamei, Baiului, praștia, nuielușă, ceva*.
- Indică numărul de litere și de sunete din cuvintele: *pietricele, cel, muchia, ghioacea*.
- Identifică valoarea fonetică a literei *e* în următoarele cuvinte: *fiecare, păzea, pietricele, era, argintie*.
- Extrage trei cuvinte care conțin diftong ascendent, din ultimul enunț al textului.
- Numește grupul de sunete existent în fiecare din cuvintele/structurile date: *gospodăria, oile, și-a, iveau, urmă-i, ca un*.

13. Citește următorul text și rezolvă cerințele:*Imperiul chinez*

Cu mult înainte de sosirea călătorilor europeni, printre care s-a numărat și Marco Polo, chinezii exploraseră deja mare parte din Asia. Expansiunea Imperiului Chinez a început în timpul dinastiei Han (206 î.H. – 220 d.H.). În anul 138 î.H., împăratul Wudi l-a trimis pe Zhang Qian, ofițer în garda imperială, în Asia Centrală. Scopul misiunii acestuia era să găsească aliați împotriva hunilor, un popor de nomazi care atacau nordul Chinei. Însă Zhang a fost prins de huni și a rămas prizonier timp de zece ani. În acest timp, totuși, i s-a permis să călătorească. După doisprezece ani, când s-a întors în China, a adus cu el informații de valoare despre negoțul cu Apusul. (...) Mătasea și mirodeniile aduse de chinezi erau schimbate pe aur, argint, bumbac și alte mărfuri din Occident. Mătasea și mirodeniile erau apoi vândute în orașe îndepărtate, de exemplu la Roma. [...]

Imperiul chinez a prosperat sub domnia dinastiilor Tang și Song. Însă se afla mereu sub amenințarea dușmanilor din Nord. Mongolii, un popor de războinici nomazi, au invadat China de Nord în 1211. Erau conduși de Ginghis-Han. În 1279, nepotul său, Kubulai-Han, a cucerit întreaga Chină.

(*Marile călătorii ale exploratorilor*, traducere de Lia Decei)

- a. Transcrie, din fragmentul subliniat, două cuvinte în care unul dintre grupurile *ce/ci/ge/gi/che/chi/ghe/ghi* redă două sunete.
- b. Dă exemple de câte două cuvinte în care fiecare grup de litere de mai sus să redea un singur sunet.
- c. Identifică în text două cuvinte în care o literă redă două sunete.
- d. Precizează numărul de litere și numărul de sunete pe care le conțin cuvintele: *China, comercial, expansiunea, argint, doisprezece*.
- e. Transcrie, din al doilea paragraf, un cuvânt care conține *i* scurt/„șoptit”.
- f. Identifică în text un cuvânt care se scrie cu consoană dublă. Dă exemple de alte trei cuvinte care conțin consoană dublă.
- g. Transcrie din text un cuvânt care conține două vocale alăturate. Dă alte trei exemple de astfel de cuvinte.
- h. Transcrie, din primele două enunțuri, câte un substantiv, o prepoziție și un adjectiv care conțin câte două silabe.
- i. Explică scrierea cu doi *i* a cuvintelor: *chinezii, dinastiilor*.
- j. Identifică, în text, trei cuvinte în care sunetul [k] este redat prin trei litere diferite.
- k. Construiește enunțuri în care să folosești cuvinte ce conțin consoana [v] redată prin două litere diferite.
- l. Identifică, în text, câte două cuvinte în care grupurile de litere: *ia, au* și *ai* să redea grupuri de sunete diferite. Numește aceste grupuri de sunete.
- m. Menționează valoarea fonetică a fiecărei aparții a literei *i* în enunțul: *După doisprezece ani, când s-a întors în China, a adus cu el informații de valoare despre negoțul cu Apusul.*

CONȚINUTURI DIN PROGRAMA ȘCOLARĂ:

- Pronumele personal (flexiune cazuală). Pronumele reflexiv (diferența între pronumele reflexiv și pronumele personal). Posibilități combinatorii ale pronumelui. Anticiparea și reluarea prin clitice pronominale în cazul unor complemente. Aspecte ortografice.

1. Bifează căsuțele corespunzătoare enunțurilor în care cuvântul evidențiat prin bold este pronume:

- De câteva zile așteaptă un telefon de la **mine**.
- Riscurile muncitorilor din **mine** sunt mari.
- Această **mie** de studenți protestează pentru majorarea burselor.
- **Mie** îmi place mai mult să desenez decât să compun poezii.
- La etajul **nouă** locuiește o bătrânică.
- **Nouă** ne poți spune orice.
- S-au descoperit urme de viață **pe o nouă** planetă.
- Pe **noi** ne-au salutat militărește.
- La ora de biologie am descoperit informații **noi** despre nevertebrate.

2. Precizează ce valoare morfologică au celelalte cuvinte subliniate la exercițiul anterior.

3. a. Construiește enunțuri în care să folosești verbele de mai jos la timpul perfect compus, respectând persoana și numărul din paranteză:

○ a se trezi (persoana I, singular);	○ a se gândi (persoana I, plural);
○ a se întrista (persoana a III-a, plural);	○ a-și imagina (persoana a III-a, singular);
○ a se pregăti (persoana a II-a, singular);	○ a-și propune (persoana a II-a, plural).

b. Rescrie ultimele două enunțuri, de la punctul a, trecând verbele menționate la modul indicativ, timpul prezent. Păstrează persoana și numărul precizate între paranteze.

4. a. Completează spațiile libere cu formele pronominale accentuate care lipsesc:

..... m-a impresionat povestea lui.
 îi plac fructele?
 ne sunt alături părinții.
 vă strigă cineva.

..... te apreciază profesorii.
 îi întreb cum s-au descurcat.
 le suntem recunoscători.
 nu-ți spune minciuni.

b. Subliniază formele clitice de la exercițiul anterior și precizează cazul acestora.

5. a. Completează spațiile libere cu formele neaccentuate corecte:

Mie a simțit lipsa.

Pe ele am întâlnit la teatru.

Pe tine -am recunoscut în fotografie.

Lui nu scapă nimic din vedere.

Pe noi așteaptă la gară.

Pe ea caută cineva la telefon.

Vouă este dor de bunici?

Ție am pregătit o surpriză.

b. Subliniază formele nonclitice de la exercițiul anterior și precizează funcția sintactică a acestora.

6. Asociază enunțurile din stânga cu cazul corespunzător pronumelui folosit, din coloana din dreapta:

⊙ A făcut curățenie numai în camera ei.

⊙ N;

⊙ Tocmai ei i s-au cerut explicații.

⊙ Ac.;

⊙ Avem multe bagaje, așa că ei ne vor aștepta la aeroport.

⊙ D;

⊙ Am primit vești noi de la ei.

⊙ G.

7. Asociază pronumele din enunțurile din stânga cu informația gramaticală corespunzătoare din coloana dreaptă. Scrie pe spațiul punctat litera potrivită fiecărui enunț:

... Are încredere în prietenii lui.

a. pronume personal, persoana I, complement direct;

... Tu din spate, nu mai vorbi!

b. pronume reflexiv, persoana a III-a, complement direct;

... I-am dăruit un album foto.

c. formă clitică, complement indirect;

... Râde de alții, dar pe sine nu se vede.

d. pronume reflexiv, caz D;

... L-am felicitat pentru rezultatul obținut.

e. pronume personal, caz G;

... S-a discutat mult despre voi.

f. formă clitică, persoana a III-a, caz Ac.;

... Și-a cumpărat un ceas nou.

g. pronume personal, caz V;

... Ne-au primit cu bucurie în casă.

h. pronume personal, caz Ac., complement prepozițional;

i. pronume reflexiv, persoana I, plural.

8. Scrie câteva idei despre pasiunile tale sub forma unor enunțuri în care să folosești, în două cazuri diferite, fiecare dintre formele clitice/neaccentuate următoare: *ne, vă, îi, le*.

9. Încercuiește varianta corectă:

i. În enunțurile: *Excursia la Târgoviște a ținut o zi.; La muzeu a văzut o tiparniță din secolul al XVI-lea.; Cu permisiunea ghidului, am reușit să o fotografiez., cuvântul o are, în ordine, următoarele valori:*

- articol nehotărât, pronume personal, numeral cardinal;
- pronume personal, articol nehotărât, numeral cardinal;
- numeral cardinal, articol nehotărât; pronume personal;
- articol nehotărât, numeral cardinal, pronume personal.

ii. Toate pronumele folosite sunt personale, în enunțurile din seria:

- Mi-a dezvăluit câteva secrete din cariera lui. M-am bucurat să le aflu.*
- Excelența Sa, Ministrul Culturii, va deschide evenimentul. Vom fi și noi prezenți.*
- Vă deranjează fumul de țigară? Mie nu îmi face bine să stau aici.*
- Cum te descurci la noul loc de muncă? Ți-ai făcut prieteni?*

10. Construiește câte un enunț cu omofonele următoarelor forme pronominale: *ea, ei, ele*. Ce parte de vorbire este fiecare cuvânt folosit?

11. Subliniază cliticul pronominal din fiecare enunț și bifează caseta corespunzătoare cazului în care este folosit:

Enunțul	Acuzativ	Dativ
<i>Îi prezint profesorului referatul meu.</i>		
<i>Spectatorii i-au aplaudat pe actori.</i>		
<i>Vă plac florile?</i>		
<i>Părinții îi ajută pe copii să înțeleagă când cei mici greșesc.</i>		
<i>Le ajut pe gospodine să facă prăjituri.</i>		
<i>Pentru aceste rechizite ne datorați 30 de lei.</i>		
<i>Vă invit în sala de așteptare!</i>		
<i>I-am transmis tot ce ai spus.</i>		
<i>Medicul le prescrie pacienților tratamentul pentru viroză.</i>		
<i>Profesorul ne cheamă în laboratorul de chimie.</i>		

12. a. Identifică pronumele personale și reflexive din fragmentul de mai jos și transcrie-le în lista potrivită, din dreapta.

Eu îmi spuneam în sinea mea: „Iată-mă în prima zi de școală. Mai sunt încă nouă luni. Câte teme, câte examene lunare, câtă trudă!” Chiar simțeam nevoia să o gădesc pe mama la ieșire și am alergat să-i sărut mâna. Ea îmi spuse:

— Curaj, Enrico! Vom învăța împreună.

Și m-am întors acasă bucuros. Dar nu-l mai am pe învățătorul meu, cu zâmbetul acela binevoitor și vesel, iar școala nu mi se mai pare frumoasă ca altădată.

(Edmondo De Amicis, *Cuore*,
traducere de Geta Popescu)

Pronume personale:

Pronume reflexive:

b. Scrie cazul pronumelor identificate la punctul a.

13. Transformă enunțurile următoare, astfel încât pronumele personale să devină reflexive. Scrie enunțurile obținute în casetele alăturate:

Ți-am curățat pantofi.

Ne caută pisicuța pe aleile parcului.

Îmi pune întrebări despre proiect.

Îți propune o altă abordare a temei.

Te consider un înotător excelent.

Vă bucură sosirea bunicilor.

Antrenorul mă pregătește pentru concurs.

14. a. Înlocuiește cu clitice pronominale substantivele prin care se exprimă complementele directe din enunțurile de mai jos.

a. *Ieri am curățat copacul.*

b. *Am cumpărat cărți de la târg.*

c. *Învăț lecția pentru mâine.*

d. *Voi citi compunerea în clasă.*

b. Rescrie enunțurile de la punctul a, astfel încât complementele să fie dublate prin clitice pronominale.

15. A. Subliniază complementele directe și indirecte, apoi subliniază cliticele pronominale care le dublează.

a. *Pe el l-am văzut plimbându-se pe faleză.*

b. *Îl recunosc pe omul în vârstă care îmi cere ajutorul.*

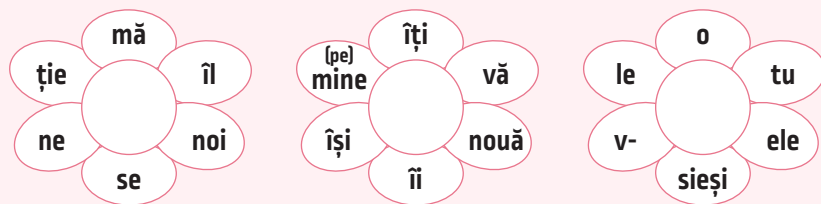
Pronumele

- c. *Îi povestesc bunicului cum mi-am petrecut vacanța.*
 d. *Cărțile recomandate de tine le-am citit vara trecută.*
 e. *Ție ți-am transmis toate informațiile.*
 f. *Cartea despre care îți povestesc am descoperit-o la clubul de lectură.*
 g. *Plecarea în tabără îi îngrijorează puțin pe părinții mei.*

B. Precizează, pentru fiecare situație de mai sus, dacă forma clitică anticipează sau reia complementul.

16. a. Colorează petalele florilor de mai jos conform cerințelor date:

- cu verde, petalele care conțin forme accentuate ale pronumelui personal;
- cu galben, petalele care conțin forme neaccentuate ale pronumelui personal;
- cu roșu, petalele care conțin formele pronumelui reflexiv la persoana a III-a.

b. Transcrie, în centrul fiecărei flori, formele comune dativului și acuzativului, apoi colorează-l folosind culoarea ta preferată.

17. a. Subliniază pronumele din textul următor și numește felul acestora:

– *Tușă Barberin, bărbatul dumitale este bine, m-a rugat să-ți spun că totul merge bine și să-ți dau acești bani; vrei să-i numeri?*

Asta era tot. Tușă Barberin se mulțumea cu aceste vești; bărbatul ei era sănătos, muncea și își câștiga existența.

Chiar dacă Barberin se afla de atât de mult timp la Paris, asta nu însemna cătuși de puțin că era supărat pe femeia lui.

Rămăsese la Paris pentru că munca îl ținea acolo; când va îmbătrâni, va reveni să trăiască lângă femeia lui, iar cu banii adunați vor fi la adăpost de sărăcie atunci când vârsta le va fi împușinat forțele și le va fi măcinat, o dată cu trecerea timpului, sănătatea.

[Hector Malot, *Singur pe lume*, traducere de Manuela Coravu]

b. Completează tabelul următor cu forma, cazul și funcția sintactică a pronumelor personale din textul de mai sus.

Pronumele personal	Forma	Cazul	Funcția sintactică

18. Construiește enunțuri în care să existe:

- pronume personal, persoana a II-a, singular, acuzativ, complement direct;
- pronume personal, persoana I, plural, nominativ, subiect;
- pronume reflexiv, persoana a III-a, singular, acuzativ, complement direct;
- pronume personal de politețe, persoana a III-a, dativ, complement indirect;
- pronume personal, persoana a II-a, plural, acuzativ, atribut pronominal;
- pronume reflexiv, persoana I, acuzativ, fără funcție sintactică;
- pronume personal, persoana a III-a, acuzativ, complement prepozițional;
- pronume personal de politețe, persoana a II-a, genitiv, atribut pronominal.

19. În cutia ta poștală au fost puse, din greșeală, scrisorile mai multor vecini de pe strada unde locuiești. Citind începutul fiecăreia, ți-ai dat seama că nu îți aparțin, așa că încearcă să identifici expeditorul și destinatarul. Pentru amuzament:

- identifică pronumele de politețe;
- analizează pronumele personale menționând persoana, numărul, forma (accentuată/clitică), cazul și funcția sintactică;
- stabilește cazul pronumelor reflexive;
- continuuă una dintre scrisorile care necesită folosirea altor două pronume de politețe pe care le vei sublinia și vei menționa cazul și funcția sintactică.

i. Draga mea bunică, mi-e tare dor de matala și, de aceea, m-am gândit să-ți scriu câteva rânduri care să ne aline pe amândoi până ne vom revedea.
Al dumitale nepot,...

ii. Iubită mamă,
de mai bine de un an stau departe de dumneata, cercetând lucruri neștiute, prin școlile străinătății. Ai fi mândră de mine să afli că te am învățat, dar îți voi povesti când mă voi întoarce...

iii. Dragă Maria,
prietenă dragă, te rog să mă lași să-ți spun cât îmi lipsești și cât mă bucur că te-am cunoscut! Orele pe care le-am petrecut cu tine mi-au umplut vacanța cu clipe minunate de care îmi voi aminti mereu...

iv. Domnule Ministru, mă numesc Costache Ilarion și sunt pensionar, unul dintre pensionarii pe care deciziile dumneavoastră îi afectează în fiecare zi. De aceea vă rog să fiți mai atent cu ce hotărâri luați! Luați-le ca și cum ar fi pentru părinții dumneavoastră...

v. Stimată doamnă dirigintă, numele meu este Ioan Voicu, v-am fost elev în clasele 5-8 și lecțiile dumneavoastră de biologie, dar mai ales lecțiile de viață pe pe care ni le-ați oferit îmi sunt și acum de folos! Vă mulțumesc!
Ce mai face domnul profesor de istorie?
Vă mai este coleg? Și dumnealui aș vrea să-i urez mulțumesc și să-i urez multă sănătate! ...

20. Tinere inimos! Felicitări pentru primirea în *Ordinul cunoscătorilor de gramatică!* După cum știi, acesta a fost doar începutul unei frumoase și palpitante aventuri. Astăzi ai ocazia să înfrunți noi provocări. Echipa noastră participă la *Turnirul pronumelor personale*. Ești pregătit de încercare? Poți ajuta echipa să câștige, oferind răspunsuri istețe, completând corect foaia pe care o ai în față. Să începă jocul!

a. Runda I: Turnirul ortografic

Rescrie corect următoarele enunțuri:

Vlad pleca-ți azi la bazin?

A-ți citit cartea recomandată?

Va-r spune și vouă care este rezultatul corect dar sau supărat.

Adumi-!

Î-ți vorbesc destul de rar.

b. Runda a II-a: Turnirul logicii

Completează spațiile libere cu pronumele potrivite:

(pe) mine	mă		(pe) tine		(pe) el		(pe) ea	o
nouă		ni	vouă		vi	lor		

c. Runda ca III-a: Turnirul cazurilor

Folosește în enunțuri formele pronominale identificate la exercițiul anterior și precizează cazul acestora.

d. Runda a IV-a: Turnirul funcțiilor sintactice

Identifică funcția sintactică a pronumelor subliniate:

Cartea de la ea este pe masă.

Îmi place jocul acesta de inteligență.

I-am văzut la turnir.

e. Runda a V-a: Turnirul ghicitorilor

Completează cu pronumele personale care rimează:

Nu sunt totdeauna zmeu,

Cum aud pe la vecine.

Fiecare zice

În acuzativ e

Dacă mergem și prin Tei

Când umblăm cu toți haihui

Să nu uiți te rog de

Și te rog să-i spui și

I. ELEMENTE DE VOCABULAR

1. c. iute, rapid, agil, repezit, ușor.

2. a.

a impune	președinție	binecuvânta	binevoi	bună purtare	rea-voință
a împune	președenție	bine cuvânta	bine-voi	bunăpurtare	reavoință
a se dezbrăca	bine crescut	bunăstare	bunăcuviniță	îndeajuns	suspus
a se dezbrăca	bine-crescut	bună stare	bună cuviință	în de-ajuns	sus-pus

b. De exemplu:

Și-a impus punctul de vedere în fața colegilor de echipă.

Se dezbracă de haină pentru că este prea cald.

Am votat candidatul la președinția clasei noastre.

Este un cozonac bine crescut, a ieșit din formă în cuptor.

Este un elev bine-crescut, salută pe toată lumea.

Preotul i-a binecuvântat pe enoriași.

Se bucură de bunăstarea familiei.

A împrumutat o carte în bună stare de la bibliotecă.

A binevoit să ajungă la timp de data aceasta.

A dat dovadă de bunăcuviniță în relația cu toți colegii.

A primit laude pentru bună purtare.

Este îndeajuns de pregătit ca să ia notă mare la examen.

Refuzul tău este dovadă de rea-voință.

O persoană sus-pusă trebuie să-și protejeze imaginea.

3.

În altfel/alt fel de situație nu ar fi reacționat așa.	A preferat un alt fel de mâncare.
Nu știa de cât/decât are nevoie pentru a cum-păra jucăria.	Nu știu decât că ne va asculta la biologie.
A pus deoparte/de o parte-banii pentru cadou.	De o parte a fileului erau piesele albe și de alta cele negre.
S-a trezit devreme/de vreme toată vacanța.	De vreme ce nu ai înțeles textul, cum să răs-punzi la întrebări?
A învățat poezia pe dinafară/din afară.	Din afară, lucrurile păreau altfel.
Vorbește întruna/într-una.	Într-una din zile vom începe lucrul.
Nu vrea nicidecum/nici-de-cum să mă ajute.	Nu îi păsa nici de cum să rezolve problema, nici de cum ar fi putut să o amâne.
Nu l-am întâlnit niciodată/nici-o dată.	Nu va veni la întâlnire nici o dată, nici de două ori.
Numai/nu-mai el are dreptate.	Nu mai poate rămâne mult în același loc.
Ț-dată/ odată ce ai venit, nu mai poți pleca.	A notat o dată din calendar.

4. a. a – 2, b – 6, c – 4, d – 5, e – 3, f – 1.

b.

	Adevărat	Fals
În structurile <i>față curată</i> și <i>ce curat!</i> se regăsesc două cuvinte omonime.		X
Cuvântul <i>haină</i> din text are un omonim, care se scrie, dar nu se pronunță la fel.		X
În enunțul: <i>Vânătorul ochi prada.</i> se regăsește un omograf al cuvântului <i>ochi</i> din text.	X	
Cuvintele <i>decât</i> și <i>de cât</i> sunt omofone, dar nu și omografe.	X	
Verbul <i>văz</i> din text și substantivul <i>văz</i> sunt omonime lexico-gramaticale.	X	

c. *grăsuliu* = *plinuț*, *gălbuie* = *palidă*, *se cocoloșea* = *se învelea*, *ștergea* = *curăța*, *gunoaierelor* = *scamelor*, *creștetul* = *vârful*.

d.

	Sens propriu de bază	Sens propriu secundar	Sens figurat
După o lună de <u>zile</u> , înțelesesem rostul învățaturii.	X		
Strânge bani albi, pentru <u>zile</u> negre!			X
Avea niște ochi verzui, mici și <u>repezi</u> .			X
Apele <u>repezi</u> ale râului formau vârtejuri periculoase.	X		
Era scund, grăsuliu, cu părul mărunț și <u>încărunțit</u> .	X		
Doar câțiva brazi se înălțau pe fruntea <u>încărunțită</u> a muntelui.			X
Avea o <u>față</u> gălbuie, curată și fără pic de sânge.	X		
Mama a întins o <u>față</u> de masă albă ca laptele.		X	
Călca din piatră în piatră, tot în <u>creștetul</u> pietrelor.			X
Bunicul și-a sărutat nepotul în <u>creștetul</u> capului.	X		
Călca... scuturând <u>picioarele</u> ca o pisică.	X		
<u>Picioarele</u> paharelor păreau un șir de coloane din sticlă.		X	

e. De exemplu:

Se simțea cuprins de cele mai curate gânduri.

I-au produs multă suferință cu aceste vorbe negre.

Era un băiat lustruit, se vedea din comportamentul lui de gentleman.

Luna învăluia pământul în raze de aur.

La optsprezece ani, pășea în viață cu multă încredere.

Părea un om de piatră, dar avea un suflet sensibil.

Sugestii de rezolvare

5.

a.

<i>Era un omuleț mărunt, dar iute.</i>	<i>scund/agil</i>
<i>Avea un scris mărunt și iute.</i>	<i>redus ca dimensiune/rapid</i>
<i>Deși era mărunt de vârstă, era iute la minte.</i>	<i>nevârstnic/ager</i>
<i>În ciuda pasului mărunt, felul lui iute ne făcea să nu băgăm de seamă întârzierea.</i>	<i>de dimensiune mică/vioi</i>
<i>Ardeul iute și tăiat mărunt dădea o savoare neobișnuită mâncării.</i>	<i>usturat/mic</i>
<i>Ploaia măruntă și iute ne-a pus pe fugă.</i>	<i>mic/des</i>
<i>Avea un post mic, ținând cont de mintea lui iute</i>	<i>nesemnificativ/superior</i>
<i>Avea un mod mic de a vedea lucrurile, deși vremurile cereau o gândire iute.</i>	<i>limitat/deschis</i>

b.

<i>Mama a trecut făina prin sită și a copt un cozonac bun.</i>	<i>a cernut/gustos</i>
<i>Copilul a trecut strada prin locul bun.</i>	<i>a traversat/stabilit</i>
<i>Rana mi-a trecut pentru că am folosit un unguent bun.</i>	<i>s-a vindecat/de calitate</i>
<i>A trecut examenul pentru că este un elev bun.</i>	<i>a promovat/eminent</i>
<i>Floarea s-a trecut, planta este acum bună de cules.</i>	<i>s-a ofilit/pregătit</i>
<i>A trecut timpul bun pentru învățat.</i>	<i>s-a scurs/potrivit</i>
<i>Au trecut cartea de la unul la altul pentru că sunt prieteni buni.</i>	<i>a împrumutat/loial</i>
<i>A trecut în test răspunsul bun.</i>	<i>a notat/corect</i>
<i>A trecut să-și vadă bunicii, pentru că este un nepot bun.</i>	<i>s-a dus/cuminte</i>

6.

	Sens propriu de bază	Sens propriu secundar	Sens figurat
<i>Pieptenului i s-a rupt un <u>dinte</u>.</i>		X	
<i><u>Dinții</u> vântului sfâșiau podoaba copacilor.</i>			X
<i>Se spală zilnic pe <u>dinți</u>.</i>	X		
<i><u>Dinții</u> mecanismului se învârteau lent.</i>		X	
<i>Am plantat <u>semințe</u> de mărar.</i>	X		
<i>Prințul era de <u>sămânță</u> nobilă.</i>			X
<i>Ioana are <u>umerii</u> obrajilor roșii de rușine.</i>		X	
<i>Sportivul are <u>umeri</u> puternici.</i>	X		
<i><u>Umerii</u> stâncilor se înălțau spre cer.</i>			X
<i>A reușit, urcând pe <u>umerii</u> colegilor.</i>			X

7. De exemplu:

Cuvinte cu sens propriu: *obraz, gură, ochi, gene* etc.

Cuvinte cu sens figurat: *umbriți, floare, lumină*.

8.

	Polisemie	Omonimie
<i>A transportat grâul la arie./A calculat aria triunghiului.</i>		X
<i>Aria pătratului este ușor de calculat./Aria de răspândire a bolii este foarte mare.</i>	X	
<i>Anchetatorii căutau probe pe o anumită arie./Ne-a încântat cu o arie de Mozart.</i>		X

9. A.

Sens propriu de bază	Sens propriu secundar	Sens figurat
		
<i>Un câțel alb aleargă prin iarbă.</i>	<i>A curățat un câțel de usturoi.</i>	<i>Nu fiți căței în groapa cu porci! etc.</i>

B.

Sens propriu de bază	Sens propriu secundar	Sens figurat
	 	
<i>Gura ei nu schița niciun zâmbet.</i>	<i>Ne întâlnim la gura de metrou./Am fotografiat gura de vărsare a Dunării.</i>	<i>Fata are gura spartă./Numai gura este de ea./Striga ca din gură de șarpe./A intrat singur în gura cui nu trebuia etc.</i>